

EUROOPA KOHTU OTSUS

10.detsember 1968*

Kohtuasjas 7/68,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: õigusnõunik Armando Toledano, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: õigusnõunik Émile Reuteri büroo, 4 boulevard Royal,

hageja,

versus

Itaalia Vabariik, esindaja: täievoliline esindaja minister Adolfo Maresca, keda abistas riigi õigusnõuniku asetäitja Pietro Peronaci, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: Itaalia suursaatkond,

kostja,

mille esemeks on hagi tuvastamiseks, et Itaalia Vabariik ei ole täitnud talle Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikliga 16 pandud kohustusi, jätkates pärast 1962. aasta 1. jaanuari teistesse ühenduse liikmesriikidesse eksporditavate kunstilise, ajaloolise, arheoloogilise või etnograafilise tähtsusega esemete maksustamist 1. jaanuari 1939. aasta seadusega nr 1089 ette nähtud astmelise maksuga,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. Trabucchi ja J. Mertens de Wilmars, kohtunikud A.M. Donner, W. Strauß, R. Monaco ja P. Pescatore (ettekandja),

kohtujurist: J. Gand,
kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

Komisjon on esitanud asutamislepingu artikli 169 alusel Euroopa Kohtule hagi, milles palutakse tuvastada, et Itaalia Vabariik ei ole täitnud talle Euroopa

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

Majandusühenduse asutamislepingu artikliga 16 pandud kohustusi, jätkates pärast 1962. aasta 1. jaanuari teistesse ühenduse liikmesriikidesse eksporditavate kunstilise, ajaloolise, arheoloogilise või etnograafilise tähtsusega esemete maksustamist 1. jaanuari 1939. aasta seaduse nr 1089 artikliga 37 ette nähtud astmelise maksuga.

A – Vastuvõetavus

Kostja, kes hagi vastuvõetavust küsimuse alla seades teatab, et komisjon tõi antud asja kohtu ette ajal, mil vaidlusalust sätet muutvat seaduseelnõud arutanud Itaalia Parlament oli laialisaatmisel, on jätnud tähelepanuta ühenduse institutsioonidele asutamislepingu artikliga 2 pandud kohustuse „edendada ühenduse kõigis osades majandustegevuse harmoonilist arengut”.

Asutamislepingu artikli 169 kohaselt on komisjonil õigus otsustada, millal asi Euroopa Kohtusse anda; kaalutlused, millest aja valimisel lähtuti, ei saa mõjutada hagi vastuvõetavust, mis tuleneb üksnes objektiivsetest eeskirjadest.

Antud kohtuasjas eelnes komisjoni hagile pikaajaline seisukohtade vahetus Itaalia Vabariigiga, mis algas enne üleminekuperioodi teise etapi lõppemist ja mille käigus püüti Itaalia Vabariigi pädevaid asutusi veenda tegema toiminguid, mis olid vajalikud komisjoni poolt kritiseeritud sätete muutmiseks.

Hagi on seega vastuvõetav.

B – Põhiküsimus

1. Vaidlustatud maksu kohaldamisala

Oma hagi asutamislepingu artiklile 16 üles ehitades võtab komisjon arvesse, et Itaalia 1. juuli 1939. aasta seaduse nr 1089 objektiks olevad kunstilise, ajaloolise, arheoloogilise või etnograafilise iseloomuga esemed liigituvad tolliliitu puudutavate sätete alla. Kostja vaidlustab antud seisukoha, väites, et kõnealuseid esemeid ei saa lugeda samaväärseteks „tarbekaupade või üldkasutatavate esemetega” ning seetõttu ei kuulu need asutamislepingu „tavalisi kaupu” puudutavate sätete alla ja eeltoodud põhjusel ei kuulu need asutamislepingu artikli 16 reguleerimisalasse.

Asutamislepingu artikli 9 kohaselt rajaneb ühendus tolliliidul, „mis hõlmab kogu kaubavahetust”. Kaupadena antud sätte tähenduses tuleb seega mõista asju, mille väärtust on võimalik rahas hinnata ning mis võivad sellistena olla kaubandusliku tehingute objektiks.

Itaalia õigusaktidega hõlmatud esemed, olenemata tunnustest, mis eristavad neid muud liiki kaupadest, on siiski nendega sarnased, kuivõrd nende väärtus on rahas hinnatav ja seega võivad need olla kaubanduslike tehingute objektiks. Niisugune seisukoht on kooskõlas ka Itaalia enda õiguses kasutatava skeemiga, mis kehtestab kõnealuse maksu proportsionaalselt kõnealuste esemete väärtusega.

Eeltoodust tuleneb, et nimetatud kaupade suhtes kohaldatakse ühisturu eeskirju, välja arvatud asutamislepinguga selgesõnaliselt ette nähtud erandite puhul.

2. Vaidlusaluse maksu klassifitseerimine asutamislepingu artikli 16 alusel

Komisjon on seisukohal, et vaidlusalune maks on eksporditollimaksuga samaväärse toimega maks ning seetõttu oleks nimetatud maksu pidanud vastavalt asutamislepingu artiklile 16 kaotama hiljemalt ühisturu esimese etapi lõpul, seega alates 1. jaanuarist 1962. Kostja väidab, et vaidlusalune maks ei kuulu antud kategooriasse, kuna sellel on oma konkreetne eesmärk, milleks on riigi territooriumil asuva kunsti-, ajaloo- ja arheoloogiapärandi kaitsmine ja turvalisus. Sellest tulenevalt ei ole maks mitte ühestki aspektist käsitletav fiskaalsena ning selle osakaal eelarves on tähtsusetu.

Asutamislepingu artikkel 16 keelab igasuguste ekspordimaksude ja samaväärse toimega maksude, teisisõnu igasuguste maksude, mis eksporditava asja hinda muutes omaksid tollimaksuga samaväärset kitsendavat mõju selliste esemete vabale ringlusele, kohaldamise liikmesriikidevahelises kaubanduses. Antud säte ei tee maksudel ja tasudel, mille kaotamist nõutakse, vahet nende eesmärgist lähtuvalt.

Kostja poolt antud punktis oma argumentide toetamiseks kasutatud fiskaalsüsteemi sisulise olemuse analüüsimine ei ole vajalik, kuna asutamislepingu liikmesriikidevaheliste tollimaksude kaotamist sisaldava osa sätteid välistavad tollimaksude ja samaväärse toimega maksude säilitamise, tegemata neil seejuures vahet vastavalt sellele, kas need on fiskaalse iseloomuga või mitte.

Vaidlusalune maks kuulub artikli 16 reguleerimisalasse tulenevalt asjaolust, et eksporditavate kaupade hinnale lisatav rahaline koormis takistab eksporditehinguid kõnealuste kaupadega.

3. Vaidlusaluse maksu klassifitseerimine asutamislepingu artikli 36 alusel

Kostja tugineb asjaolule, et asutamislepingu artikliga 36 lubatakse kohaldada ekspordipiiranguid, mida antud kohtuasjas põhjendatakse kunstilise, ajaloolise või arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse kaitsmisega. Tulenevalt vaidlusaluse maksu objektist, reguleerimisalast ja mõjudest väidetakse, et kohaldamine kuulub pigem asutamislepingu artikliga 36 lubatud piirangute kui ekspordimakse ja samaväärse toimega makse käsitlevate sätete reguleerimisalasse.

Kostja väidab, et komisjoni ja Itaalia Vabariigi valitsuse eriarvamuse põhjustajaks ei ole tegelikult mitte eesmärk, vaid valitud vahendid. Mis puutub viimastesse, siis eelistavad Itaalia ametivõimud kohaldada maksu, mis häiriks ühisturu toimimist vähem kui keeldude või ekspordipiirangute kohaldamine.

Asutamislepingu artiklis 36 sätestatakse, et: „Artiklite 30 ja 34 sätteid ei välista... ekspordi-... keeldude või -piirangute kohaldamist, mis on õigustatud... kunstilise, ajaloolise või arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse... kaitseks.” Nii oma asukoha kui ka selgesõnalise viite tõttu artiklitele 30 ja 34 moodustab see säte osa peatükist, mis käsitleb liikmesriikide vaheliste koguseliste piirangute kaotamist.

Antud peatüki teema on riigipoolne sekkumine ühendusesisesesse kaubandusse, kasutades selleks meetmeid, mis sõltuvalt asjaoludest on oma olemuselt kas täielikud või osalised ekspordi-, impordi või transiidikeelud. Artikkel 36 viitab selgesõnaliselt ja üksnes niisugustele meetmetele, nagu nähtub sõnade „keelud või piirangud” kasutamisest. Kõnelaused keelud ja piirangud on oma olemuselt selgelt eristatud tollimaksudest ja samaväärse toimega maksudest, mille abil mõjutatakse impordi ja ekspordi majanduslikke tingimusi ilma kaubandustehingute osapoolte otsustusvabadust piiramata.

Asutamislepingu teise osa I jaotise sätetega kehtestati aluspõhimõte, mille kohaselt kaotatakse kõik liikmesriikide vahelist kaupade vaba liikumist piiravad takistused, kaotades ühelt poolt tollimaksud ja samaväärse toimega maksud ning teiselt poolt koguselised piirangud ja samaväärse toimega meetmed. Kõik kõrvalekalded antud aluspõhimõttest peavad olema selgesõnaliselt sätestatud.

Järelikult, võttes arvesse artiklis 16 ja artiklis 36 sätestatud meetmete erinevust, ei ole viimase sättega ette nähtud erandit võimalik kohaldada meetmete osas, mis jäävad väljapoole liikmesriikidevaheliste koguseliste piirangute kaotamist käsitlevas peatükis sätestatud keelde.

Lisaks on asjaolu, et mainitud artikli 36 sätted ei hõlma tollimakse ja samaväärse toimega makse, seletatav sellega, et niisuguste meetmete ainus eesmärk on raskendada asjassepuutuvate toodete ekspordi, tagamata sealjuures nimetatud artiklis viidatud eesmärgi saavutamist, milleks on kunstilise, ajaloolise või arheoloogilise pärandi kaitse.

Et tugineda artiklile 36, peavad liikmesriigid nii taotletava eesmärgi kui ka selle saavutamiseks rakendatavate meetmete iseloomu osas järgima kõnealusest sättest tulenevaid piiranguid.

Järelikult on vaidlusalune maks, mis ei kuulu artikli 36 reguleerimisalasse, asutamislepingu sätetega kokkusobimatu.

Kohtukulud

Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kohtuvaidluse on kaotanud kostja.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära poolte kohtukõned,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eelkõige selle artiklit 2,

artikli 3 punkti a, artikleid 5, 9, 16, 36, 169 ja 171,

võttes arvesse protokolliga Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

1. Hagi on vastuvõetav.

2. Jätkates pärast 1962. aasta 1. jaanuari teistesse ühenduse liikmesriikidesse eksporditavate kunstilise, ajaloolise, arheoloogilise või etnograafilise väärtusega esemete maksustamist 1. jaanuari 1939. aasta seadusega nr 1089 ette nähtud astmelise maksuga, ei ole Itaalia Vabariik täitnud oma Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artiklist 16 tulenevaid kohustusi.

3. Mõista kohtukulud välja kostjalt.

Lecourt

Trabucchi

Mertens de Wilmars

Donner

Strauß

Monaco

Pescatore

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 10. detsembril 1968 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt